

Ochrana divoké přírody očima české veřejnosti 2015

Základní přehled výsledků z reprezentativního šetření

Jan Krajhanzl, Jan Skalík, Ondřej Špaček, Tomáš Chabada,
Karel Čada, Zdeňka Lechnerová, Renata Svobodová

Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií
Masarykovy univerzity, Brno, červenec 2015

Představení výzkumu

- * Tento výzkumný report obsahuje výsledky reprezentativního dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo celkem **2 023 respondentů**. Cílem tohoto šetření – jako prvního svého druhu v České republice – bylo **podrobně zmapovat, jaké je povědomí české veřejnosti o české divoké přírodě, jaké jsou její postoje a chování v této oblasti.**

Harmonogram výzkumu v roce 2015

- * leden až únor: rešerše odborných publikací
- * březen až duben: kvalitativní předvýzkum založený na rozhovorech s 50 respondenty, příprava pilotní verze dotazníku
- * květen: pilotáž dotazníku mezi 100 respondenty agentury FOCUS – Centra pro sociální a marketingovou analýzu, s.r.o., příprava finální verze dotazníku a sběr dat
- * červen až červenec: dokončení sběru dat, statistické analýzy a příprava výzkumné zprávy

Obsah reportu

- * Základní informace, str. 2
- * Češi v přírodě a divočině, str. 4
- * Češi a ochrana divoké přírody, str. 11
- * Češi a rozšiřování divoké přírody, str. 18

Výzkumný tým

- * **PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D.:** design výzkumu, supervize a koordinace, tvorba dotazníků pro rozhovory a reprezentativní šetření, interpretace výsledků, příprava závěrečné zprávy
- * **Mgr. Jan Skalík:** rešerše, vyhodnocení kvalitativní části, spolupráce na tvorbě dotazníků, kontrola a zpracování dat, deskriptivní statistické analýzy, příprava závěrečné zprávy
- * **Mgr. et Mgr. Ondřej Špaček, Ph.D.:** clusterové analýzy a statistické porovnání segmentů
- * **Mgr. Tomáš Chabada:** rešerše, spolupráce na kvalitativním předvýzkumu a tvorbě dotazníků, kontrola a zpracování dat, deskriptivní statistiky, interpretace
- * **Mgr. Karel Čada, Ph.D.:** konzultace, clusterové analýzy
- * **Mgr. Zdeňka Lechnerová:** administrativní zajištění výzkumu, spolupráce na tvorbě dotazníků a závěrečné zprávě
- * **Bc. Renata Svobodová:** spolupráce na kvalitativním výzkumu, tvorbě dotazníků, kontrole dat a závěrečné zprávě
- * Za odborné konzultace děkujeme Mgr. et Mgr. Tomášovi Protivínskému, Mgr. Vojtěchu Koteckému, MVDr. Jaromíru Bláhovi a spolupracovníkům z katedry.

Katedra environmentálních studií

- * Výzkum uskutečnila Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, která se zabývá studiem vazeb mezi lidskou společností a přírodou, krajinou, životním prostředím. Ve své pedagogické a výzkumné činnosti čerpá ze společenských i přírodních věd, propojuje akademické teorie s praxí a rozvíjí spolupráci na místní i zahraniční úrovni.

Výzkumný vzorek

- * Účastníci výzkumu byli osloveni podle definovaných kvót (pohlaví, věk, vzdělání, velikost místa bydliště, kraj) sítí tazatelů výzkumné agentury FOCUS – Centra pro sociální a marketingovou analýzu, s.r.o. Sběr dat probíhal od 19. 5. do 2. 6. 2015 formou osobních rozhovorů „tužka a papír“ (PAPI). Získáno bylo 2 085 dotazníků, po vyřazení podezřele vyplněných dotazníků se celkové výsledky výzkumu zakládají na odpovědích **2 023 respondentů**. Podle porovnání s daty Českého statistického úřadu (viz níže) je vzorek reprezentativní pro populaci České republiky ve věku od 18 let. V této výzkumné zprávě uvádíme u každé otázky počet respondentů, kteří na danou otázku odpověděli (u sady otázek vyjadřuje hodnota nejmenší počet respondentů, který se v dané sadě otázek objevil).). Výsledky v procentech zaokrouhlujeme na jedno desetinné místo (kromě této strany) a součet se tedy nemusí rovnat přesně 100 %.

POHLAVÍ	Zastoupení ve výzkumu	Zastoupení v ČR
Muži	48,54 %	48,44 %
Ženy	51,46 %	51,56 %
VĚK	Zastoupení ve výzkumu	Zastoupení v ČR
18-24 let	10,92 %	10,75 %
25-34 let	18,24 %	18,45 %
35-44 let	18,29 %	18,48 %
45-54 let	16,16 %	15,77 %
55-64 let	17,40 %	17,39 %
65 let +	18,98 %	19,16 %
VZDĚLÁNÍ	Zastoupení ve výzkumu	Zastoupení v ČR
základní	16,21 %	16,30 %
střední	35,44 %	36,00 %
bez maturity		
střední	33,91 %	34,08 %
s maturitou		
vysokoškolské	14,43 %	13,62 %

KRAJ	Zastoupení ve výzkumu	Zastoupení v ČR
Praha	12,01 %	12,57 %
Jihomoravský	11,07 %	11,20 %
Karlovarský	2,77 %	2,82 %
Kraj Jihočeský	5,93 %	6,00 %
Kraj Středočeský	12,65 %	12,19 %
Královehradecký	5,29 %	5,23 %
Liberecký	4,30 %	4,10 %
Moravskoslezský	11,67 %	11,51 %
Olomoucký	6,23 %	6,01 %
Pardubický	5,04 %	4,87 %
Plzeňský	5,39 %	5,49 %
Ústecký	6,97 %	7,64 %
Vysočina	5,14 %	4,81 %
Zlínský	5,54 %	5,56 %

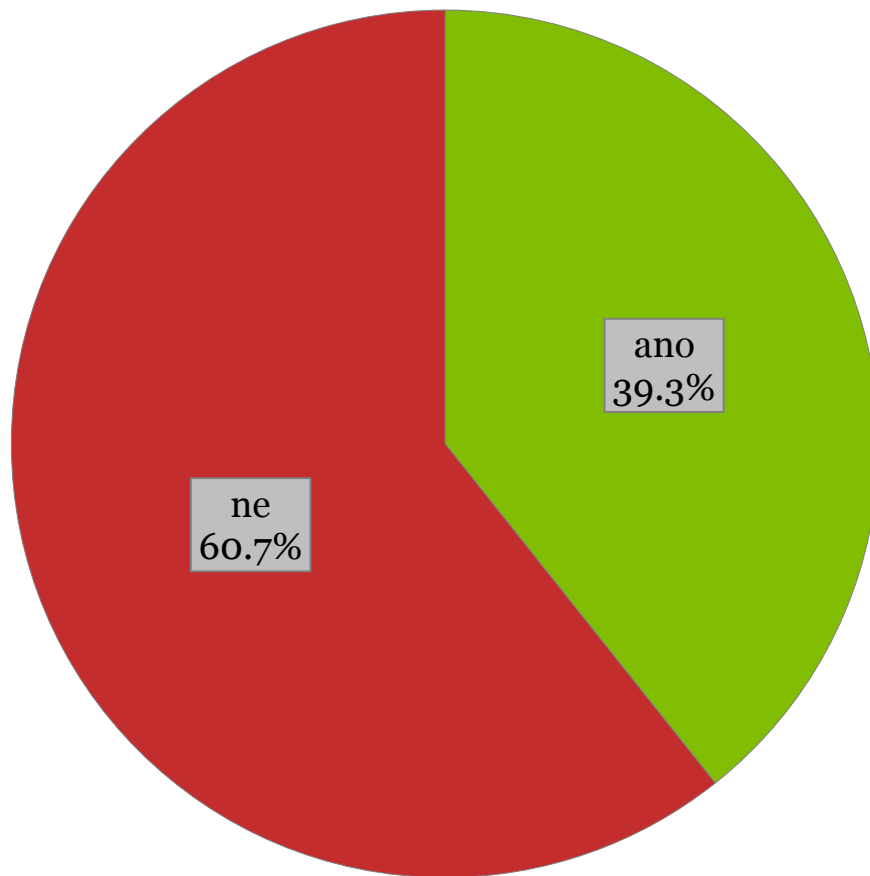
Češi v přírodě a divočině

Jak lidé vnímají českou divočinu?

Jak často Češi navštěvují přírodu a divočinu v ČR a zahraničí?

Co lidé v divoké přírodě oceňují? Jaká pravidla by tam měla platit?

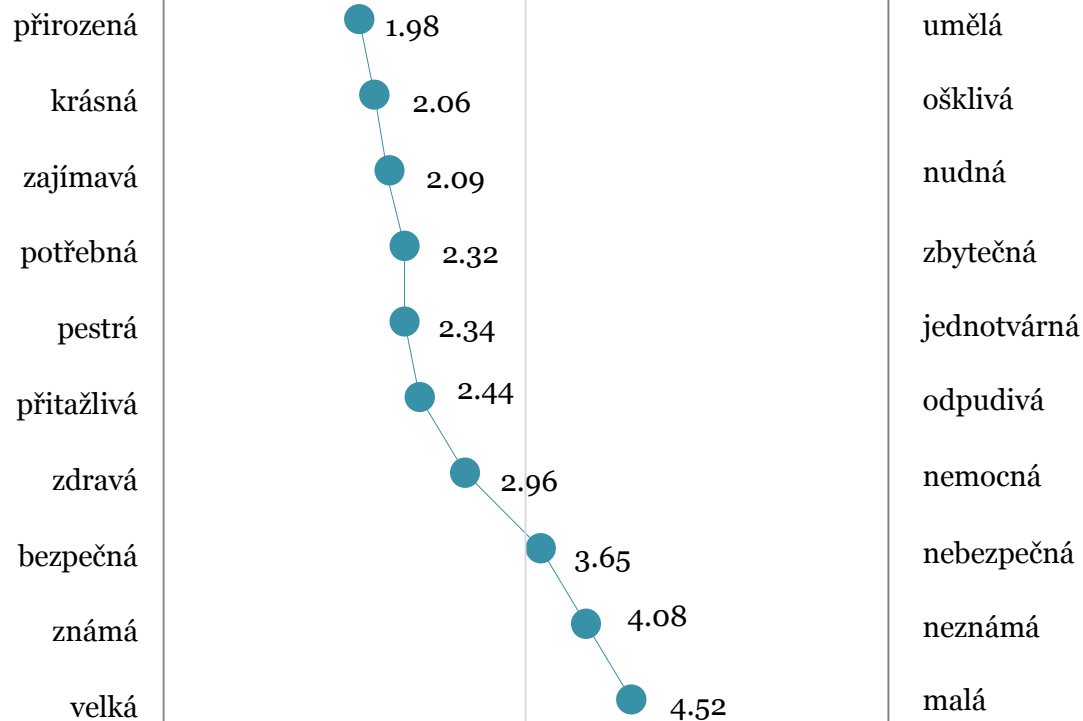
Umí si lidé něco představit pod pojmem „česká divočina“?

N = 2023

Umíte si něco představit pod pojmem „česká divočina“?

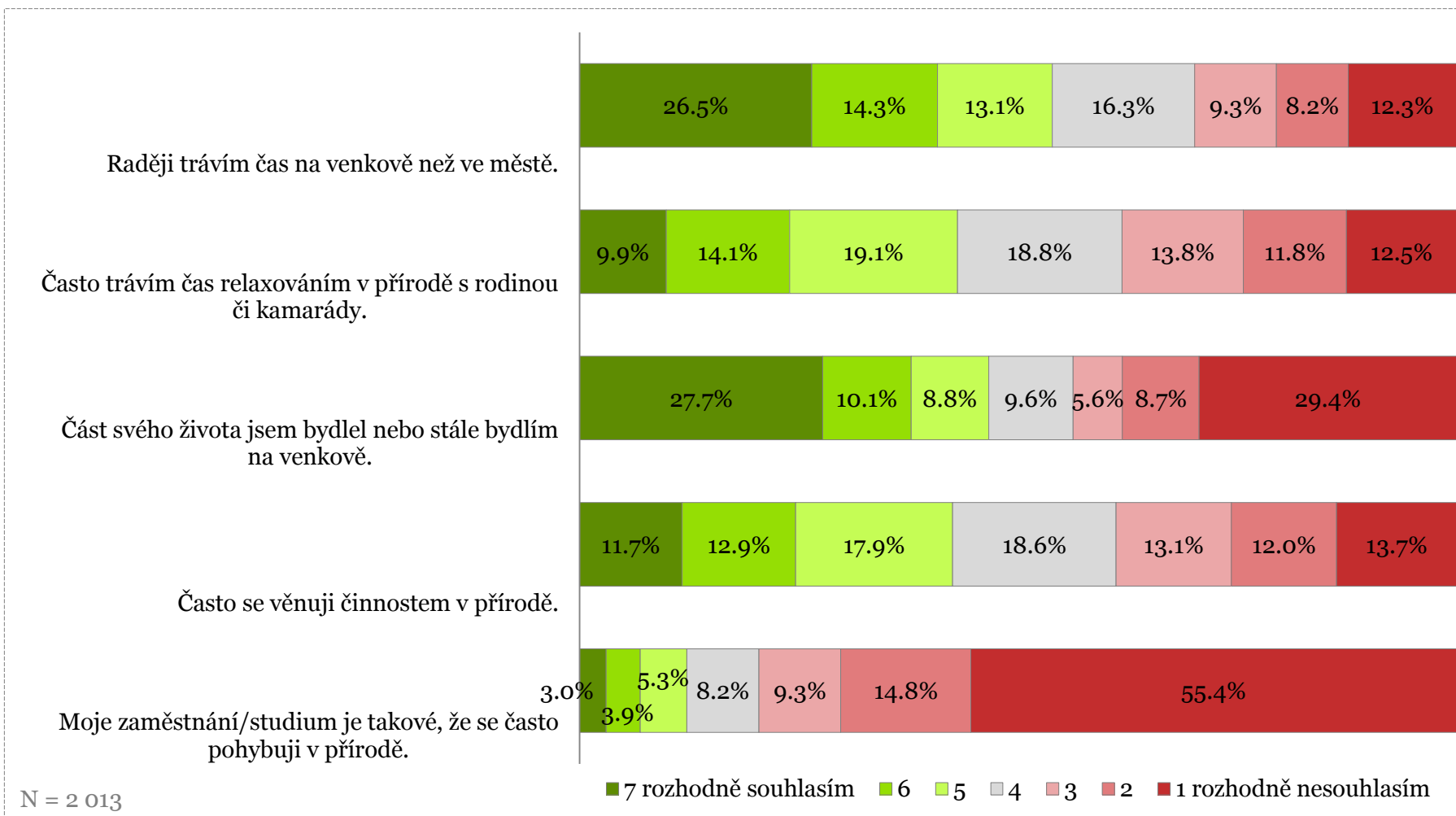
Jak si česká veřejnost představuje českou divočinu?

N = 791

Když se řekne „česká divočina“, co si představíte? Předložím vám nyní dotazník s dvojicemi významově protikladných slov, např. přirozená – umělá, nudná – zajímavá, aj. Pokuste se prosím vyjádřit svůj pocit, jak se tyto vlastnosti vztahují k „české divočině“. Případá-li Vám například, že je velmi umělá označte číslici 7, připadá-li Vám, že naopak je velmi přirozená označte číslici 1. Pro přesné vyjádření svého pocitu a představy „české divočiny“ můžete použít všechna čísla od 1 do 7. Postupujte bez velkého přemýšlení, nechte se vést prvním dojmem. (seřazeno podle průměru)

Jaký je vztah Čechů k trávení času v přírodě?

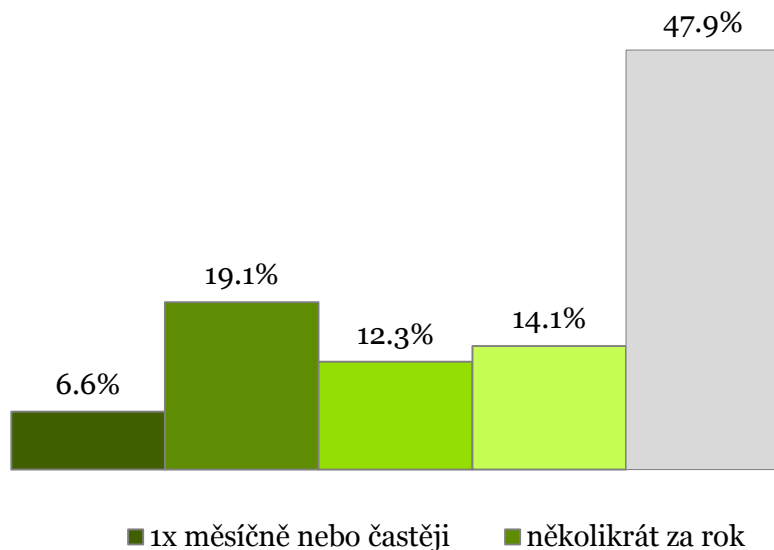

Přírodou máme v následujících výrocích na mysli taková území, která znáte, navštívili jste je nebo jste v nich strávili nějaký čas, ať už pravidelně nebo příležitostně, např. chráněná přírodní území, lesy, řeky, hory, venkovská krajina. Do jaké míry souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími výroky?

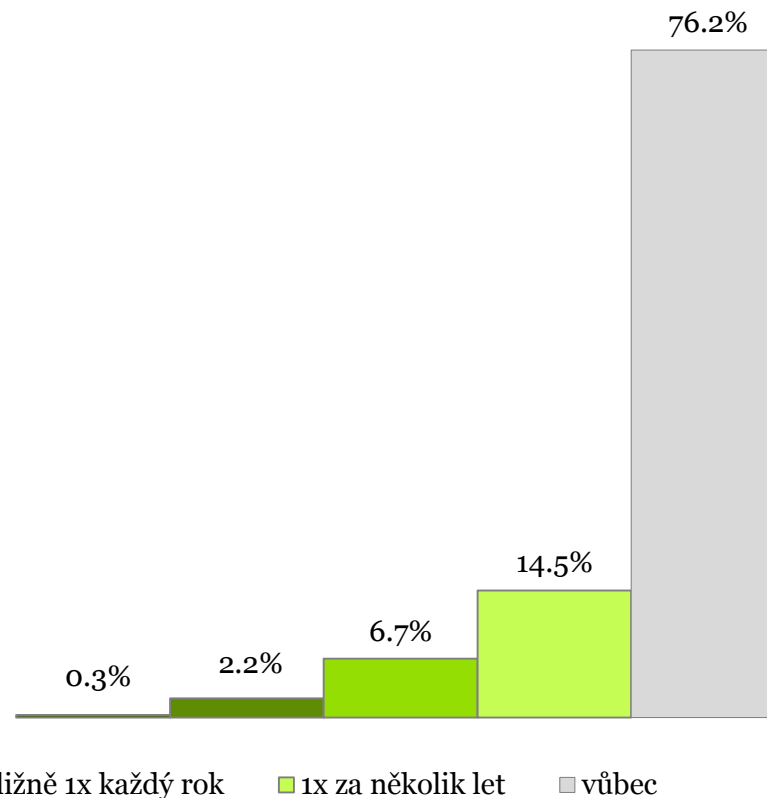
Jak často Češi navštěvují divokou přírodu?

* V této a dalších otázkách byli účastníci výzkumu seznámeni s tím, že výrazem „divočina“ nebo „divoká příroda“ se rozumí „*ty oblasti, které jsou ponechány nerušenému přírodnímu vývoji bez zásahů člověka, tedy bez staveb, lesnického nebo zemědělského hospodaření (ačkoliv do nich může člověk vstoupit).*“

Návštěvy divoké přírody v ČR

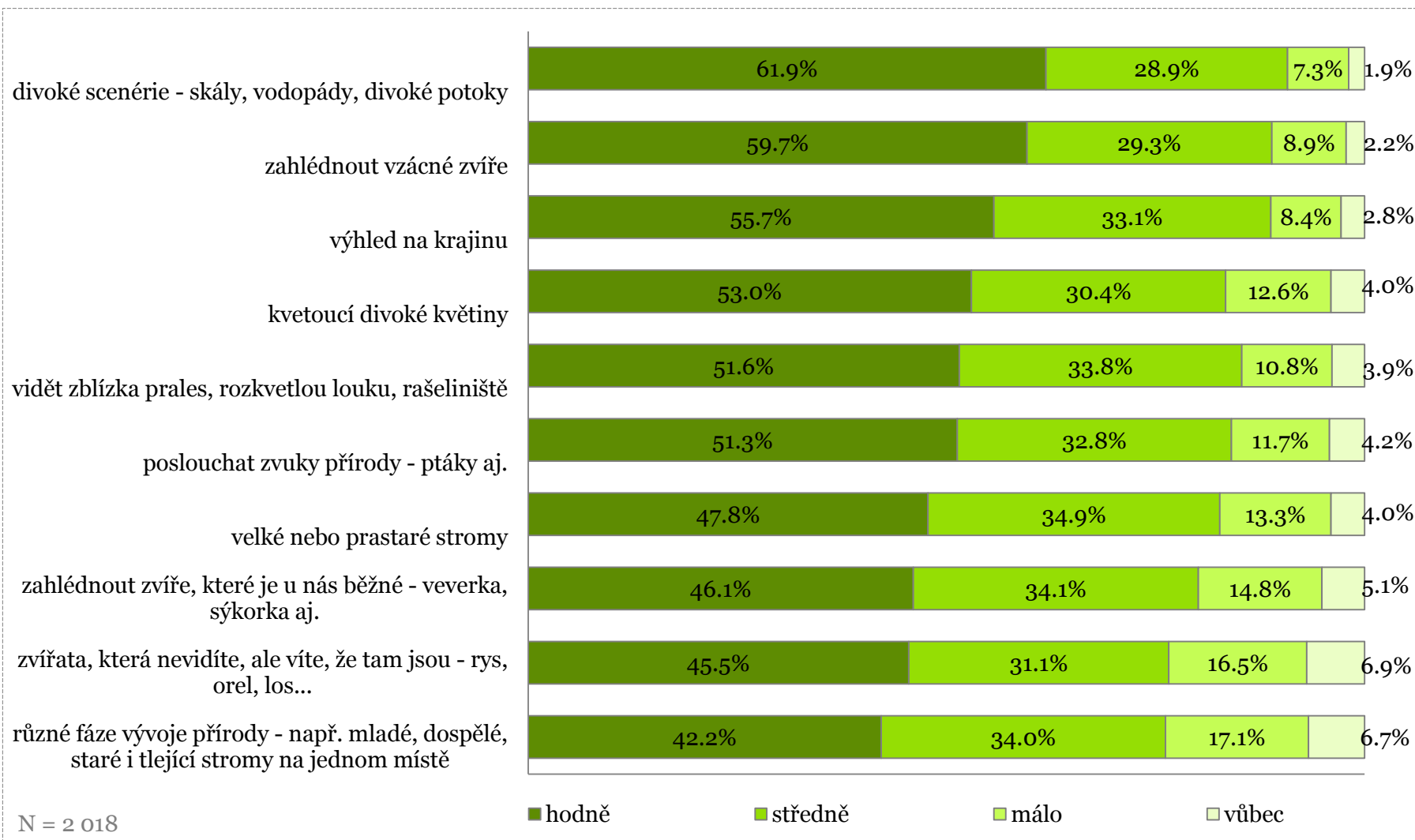
Návštěvy divoké přírody v zahraničí

N = 2 016

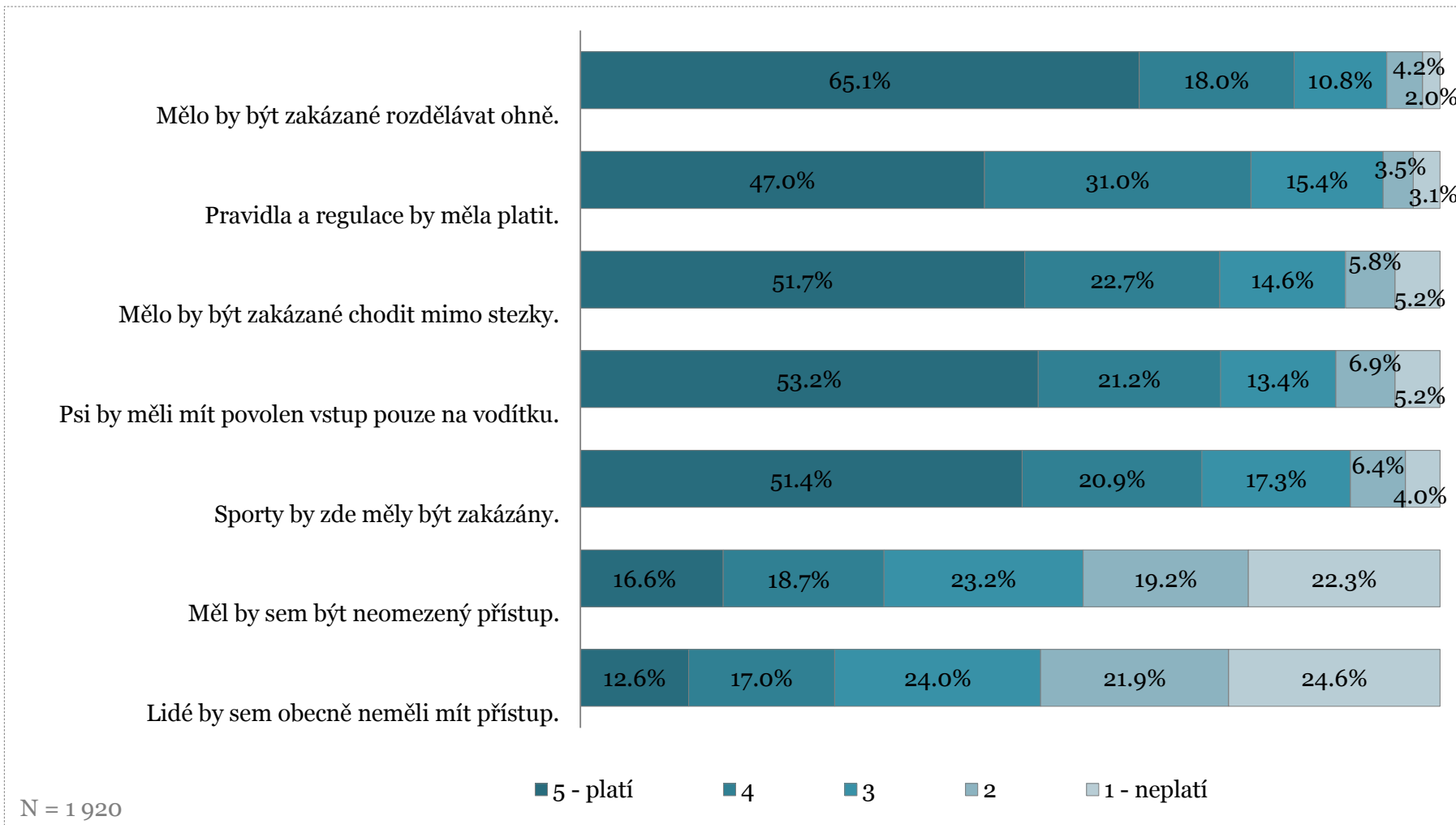
Navštěvujete divokou přírodu? Jak často?

Co Čechy v divoké přírodě potěší?

Co vás v divoké přírodě potěší? (seřazeno podle průměru)

Která z následujících pravidel a zvyklostí by měla platit na územích s divokou přírodou?

Která z následujících pravidel a zvyklostí by měla platit na územích s divokou přírodou? (seřazeno podle průměru)

A close-up photograph of a brown butterfly with white spots on its wings, perched on a green grass stem. The background is a soft-focus field of tall green grass.

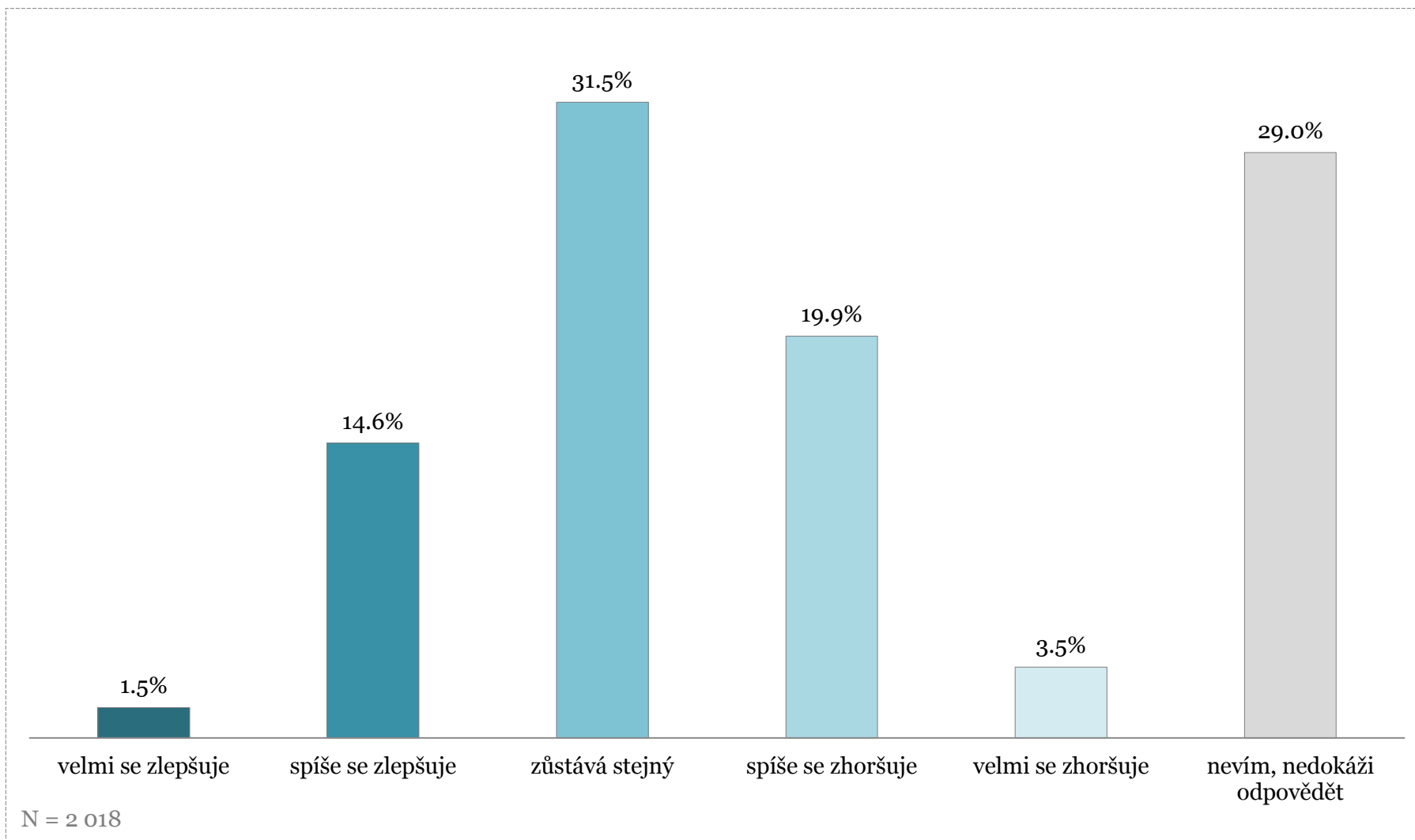
Češi a ochrana divoké přírody

Zlepšuje se či zhoršuje stav české divočiny? Co jsou největší rizika?

Máme výskyt divokých zvířat podporovat či omezovat?

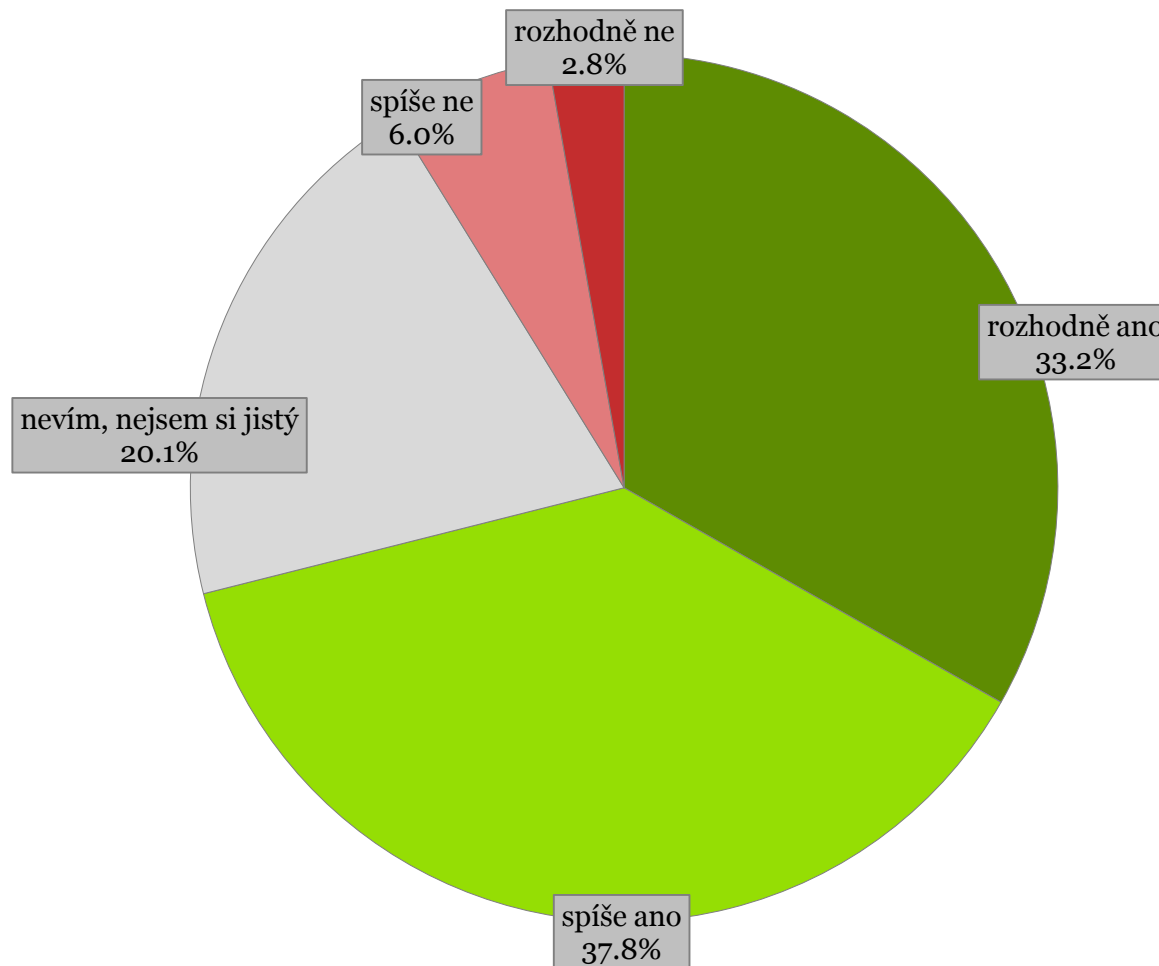
Je potřeba českou divokou přírodu chránit? Jsou lidé ochotní se zapojit?

Jak se podle veřejnosti vyvíjí stav divoké přírody v ČR v posledních 10 letech?

Řekli byste, že se stav divoké přírody v České republice v posledních 10 letech zlepšuje nebo zhoršuje?

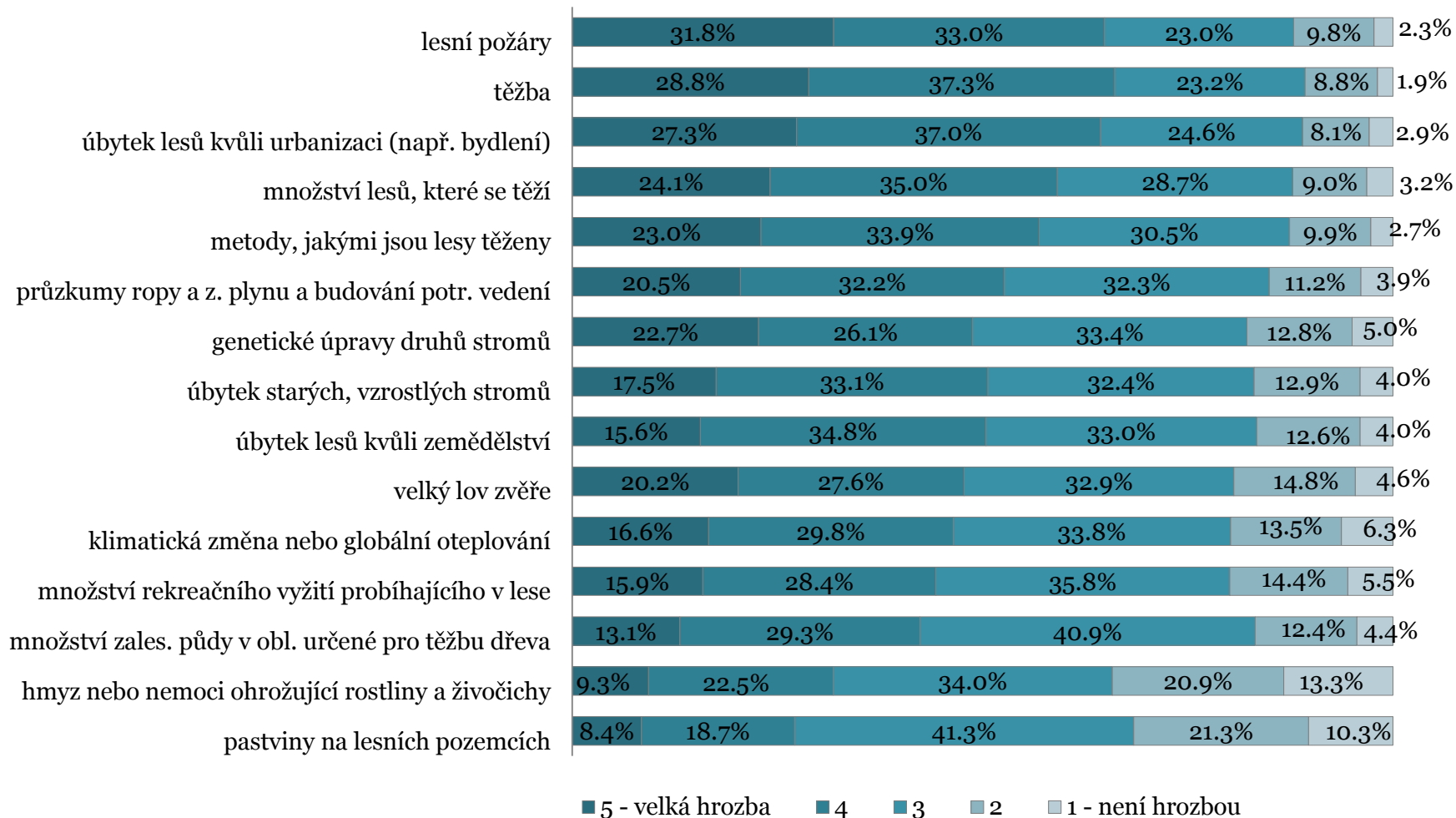
Je podle české veřejnosti potřeba chránit divokou přírodu v ČR?

N = 2 021

Je podle vás potřeba chránit divokou přírodu v České republice?

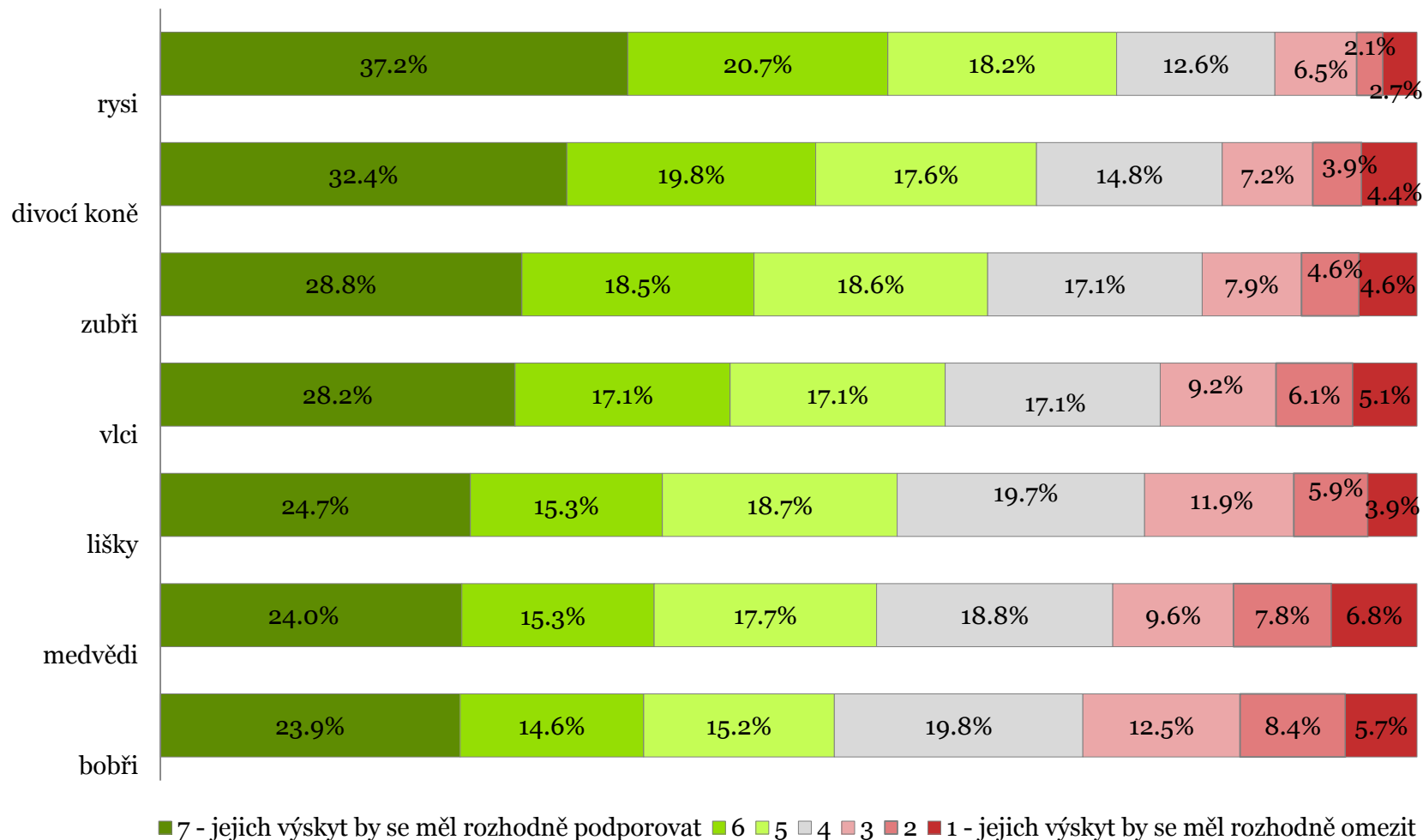
Co lidé považují za dlouhodobá rizika pro zachování divoké přírody?

N = 2 012

Do jaké míry považujete následující vlivy jako dlouhodobou hrozbu pro zachování divoké přírody? (seřazeno podle průměru)

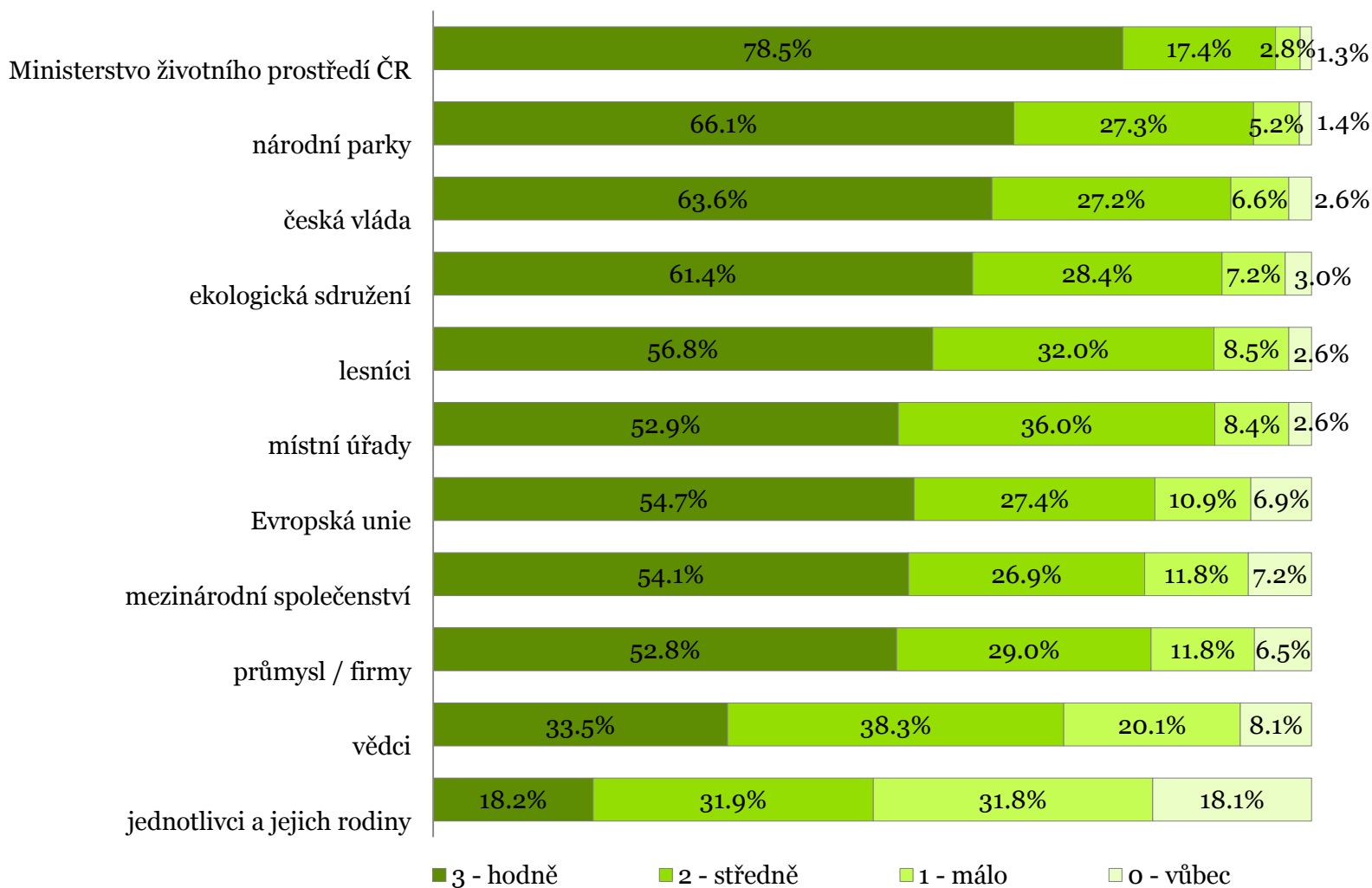
Šelmy a jiná divoká zvířata v ČR – podporovat jejich výskyt nebo omezit?

N = 1 857

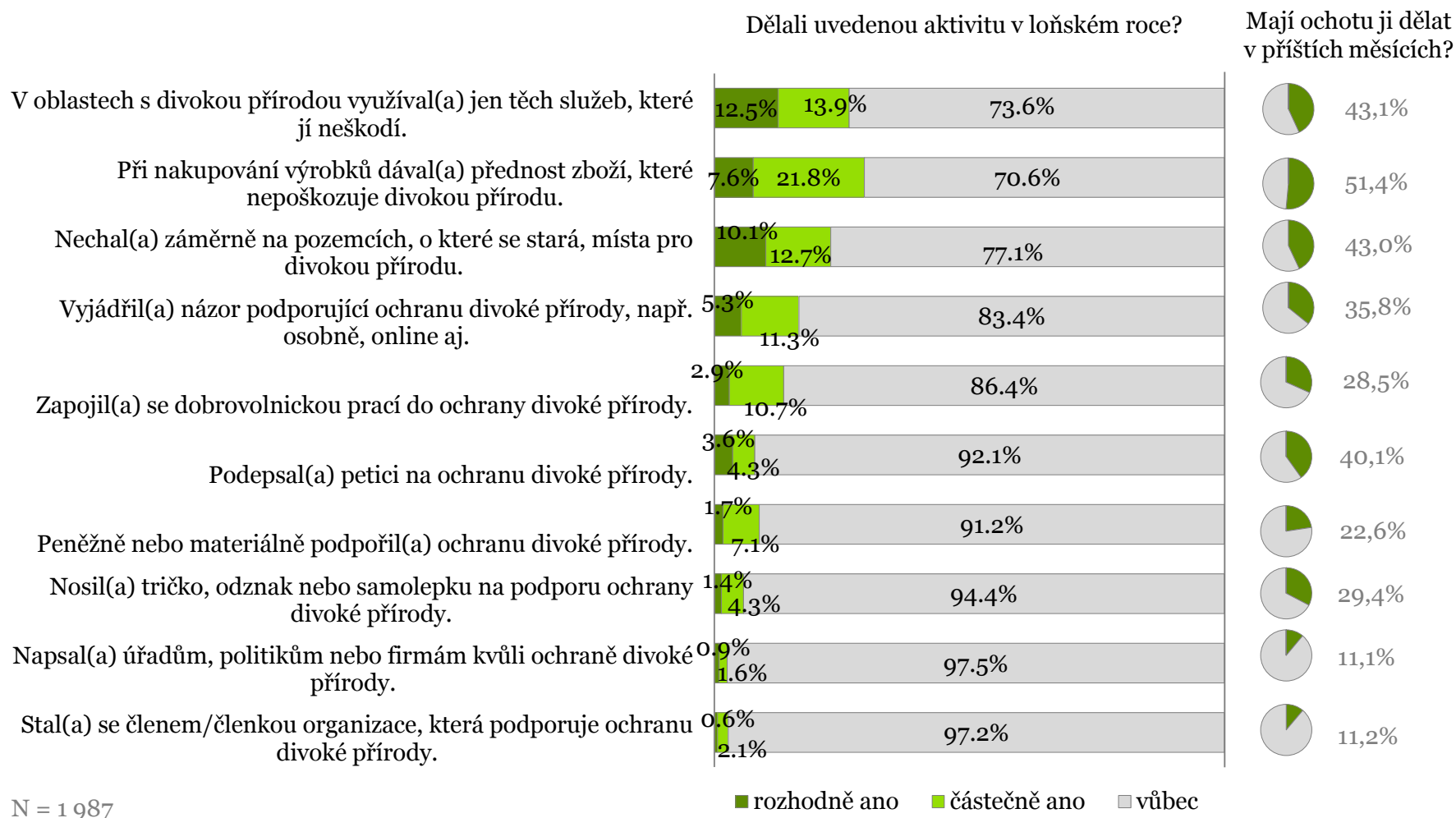
Co si myslíte o výskytu uvedených zvířat v České republice? (seřazeno podle průměru)

Kdo by měl být podle české veřejnosti zodpovědný za ochranu divoké přírody?

Kdo by podle vás měl být zodpovědný za ochranu divoké přírody? (seřazeno podle průměru)

Co Češi za poslední rok dělali pro ochranu divočiny? A co jsou ochotní dělat?

Pruhové grafy: Dělali jste v uplynulém roce něco z uvedených aktivit na ochranu divoké přírody? (seřazeno podle průměru)

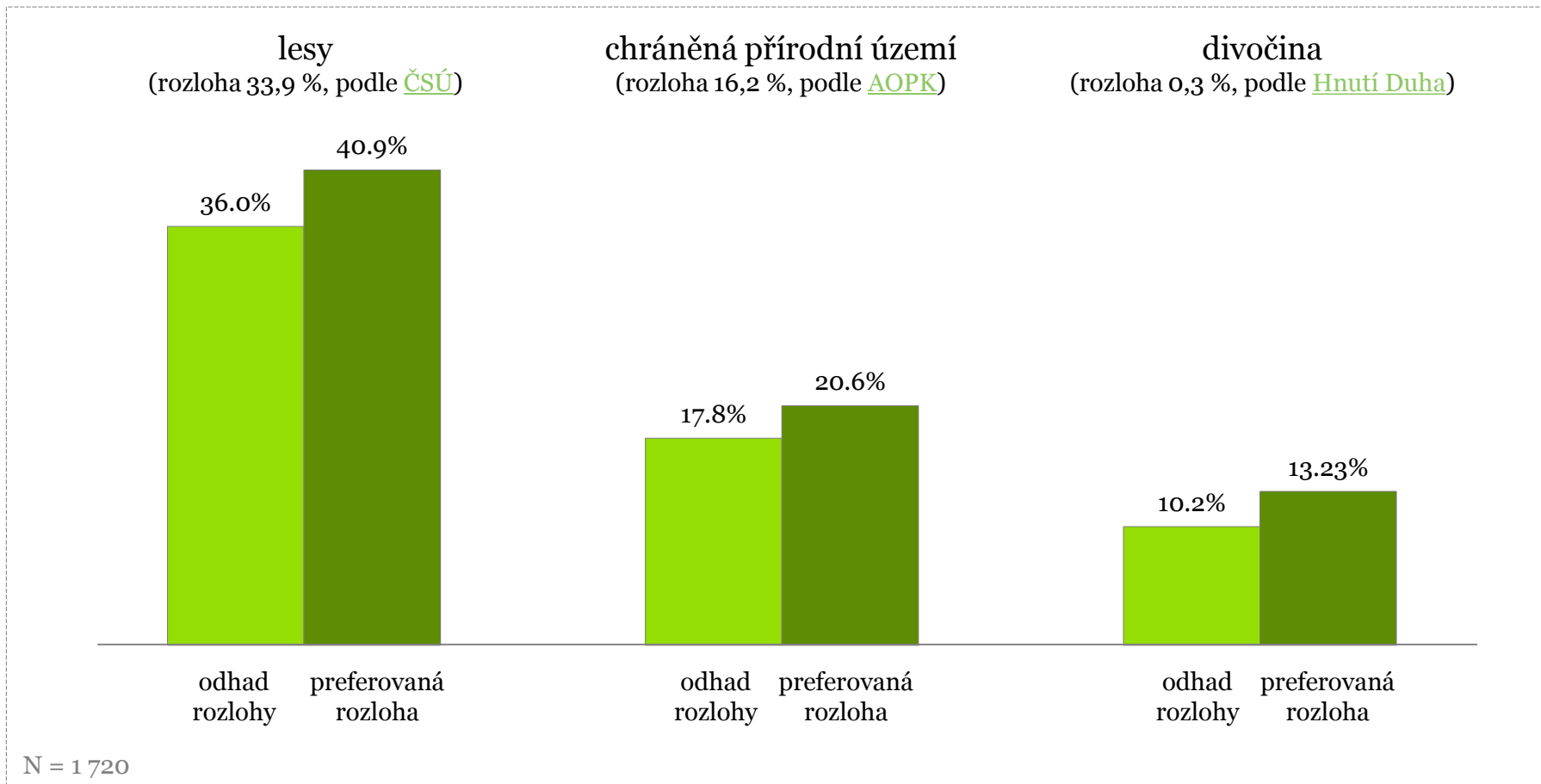
Výšečkové grafy: Jste ochotný/á dělat tuto aktivitu v příštích měsících?

Češi a rozšiřování divoké přírody

*Kolik je české divoké přírody? Je možné ji rozšiřovat a jak dlouho to trvá?
Podporují lidé rozšiřování divoké přírody v ČR? Jaká jsou PRO a PROTI ?
Jaké druhy území jsou vhodné pro rozšiřování divoké přírody?*

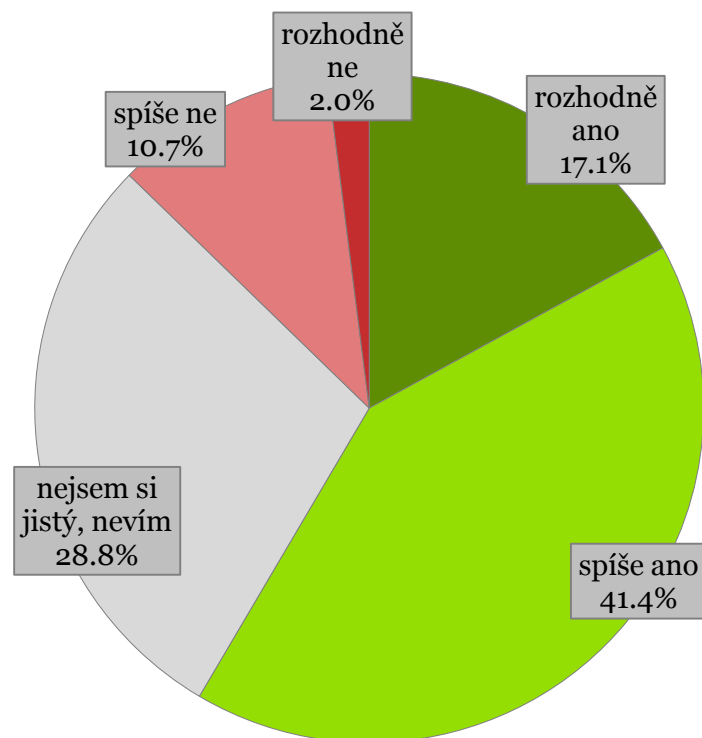
Na kolika procentech českého území se rozkládají lesy, chráněná přírodní území a divočina? A kolik procent těchto území by si Češi přáli?

Světle zelené sloupce: Kolik % území České republiky zabírají podle Vašeho názoru následující území? Stačí velmi přibližný odhad, takzvaně od oka.

Tmavě zelené sloupce: Kolik % území České republiky by bylo podle Vás dobré, aby zabíraly následující území? Stačí velmi přibližný odhad, takzvaně od oka.

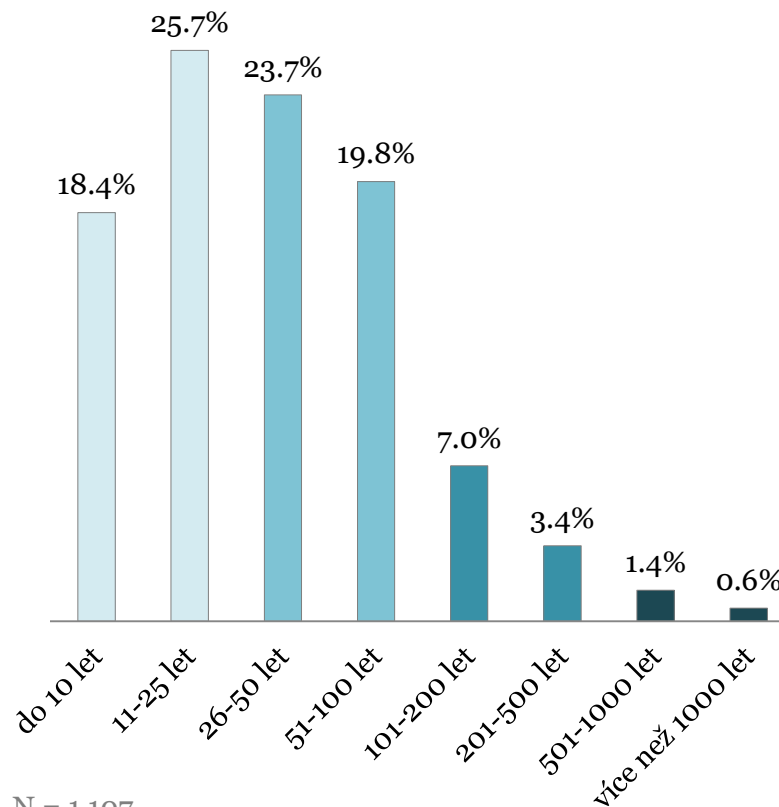
Když člověk přestane na určitém přírodním místě zasahovat, může tam vzniknout nová divočina?

N = 2 019

Když přestane člověk na určitém přírodním místě zasahovat, může tam podle vás vzniknout nová divočina?

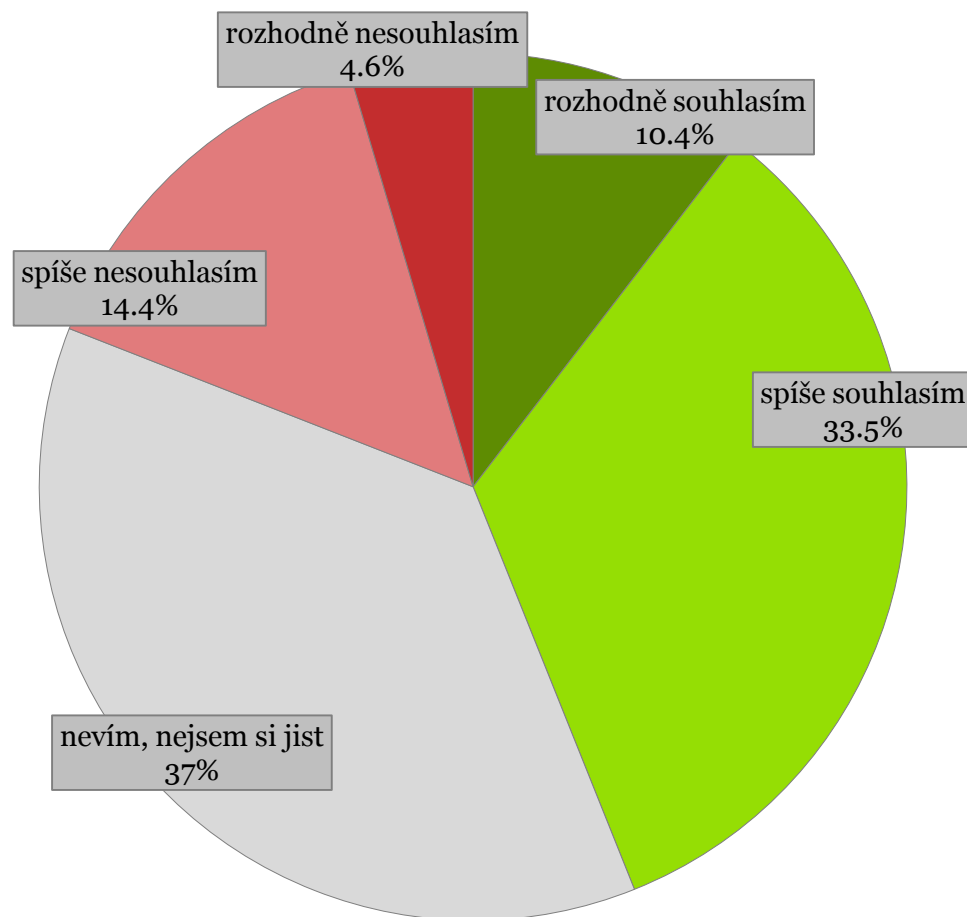
Jak dlouho může případně vznik nové divočiny přibližně trvat?

N = 1 107

Pokud myslíte, že ano, jak dlouho podle vás může takový vznik nové divočiny přibližně trvat?

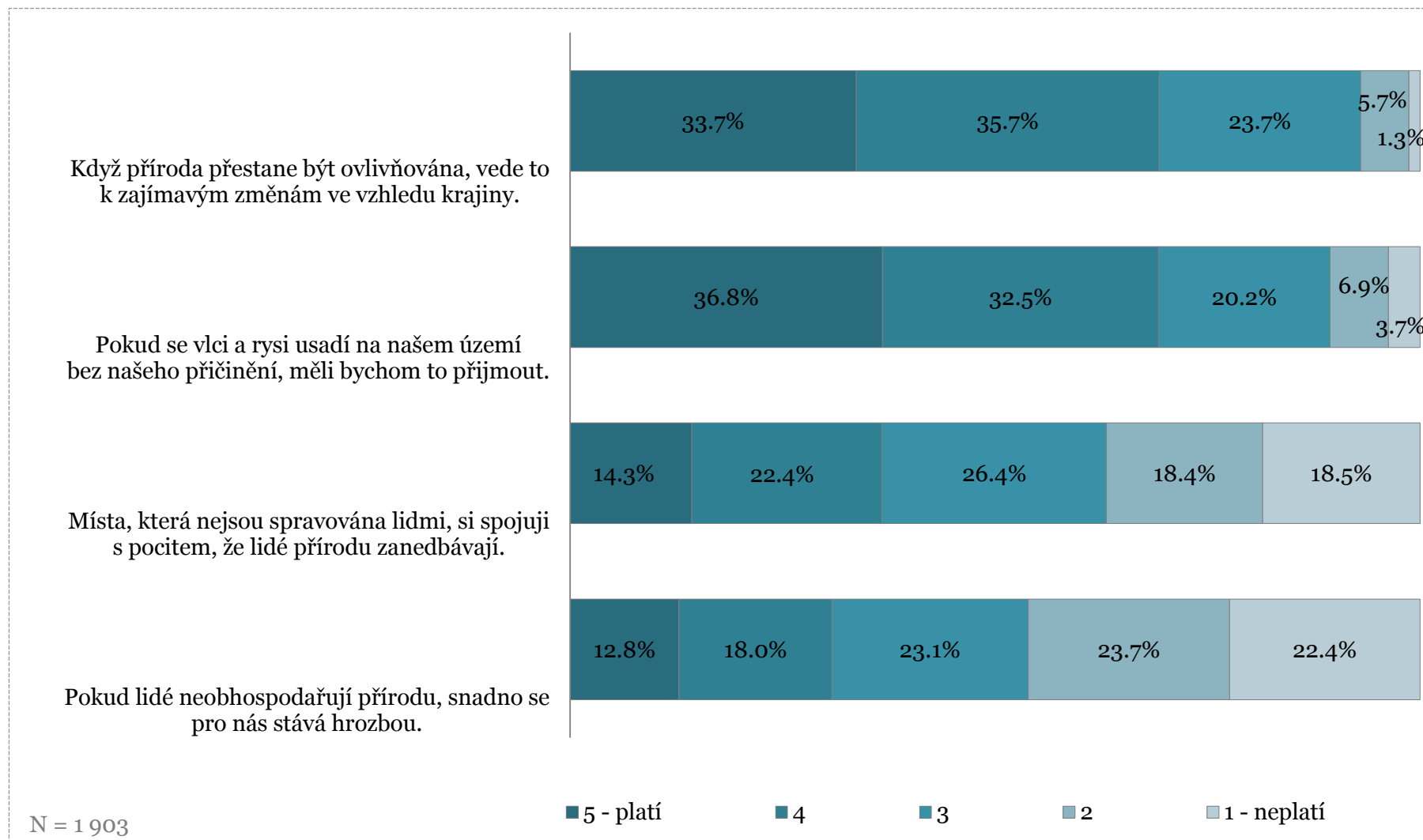
Souhlasí česká veřejnost s tím, aby se v ČR rozšiřovala území s divočinou?

N = 2 017

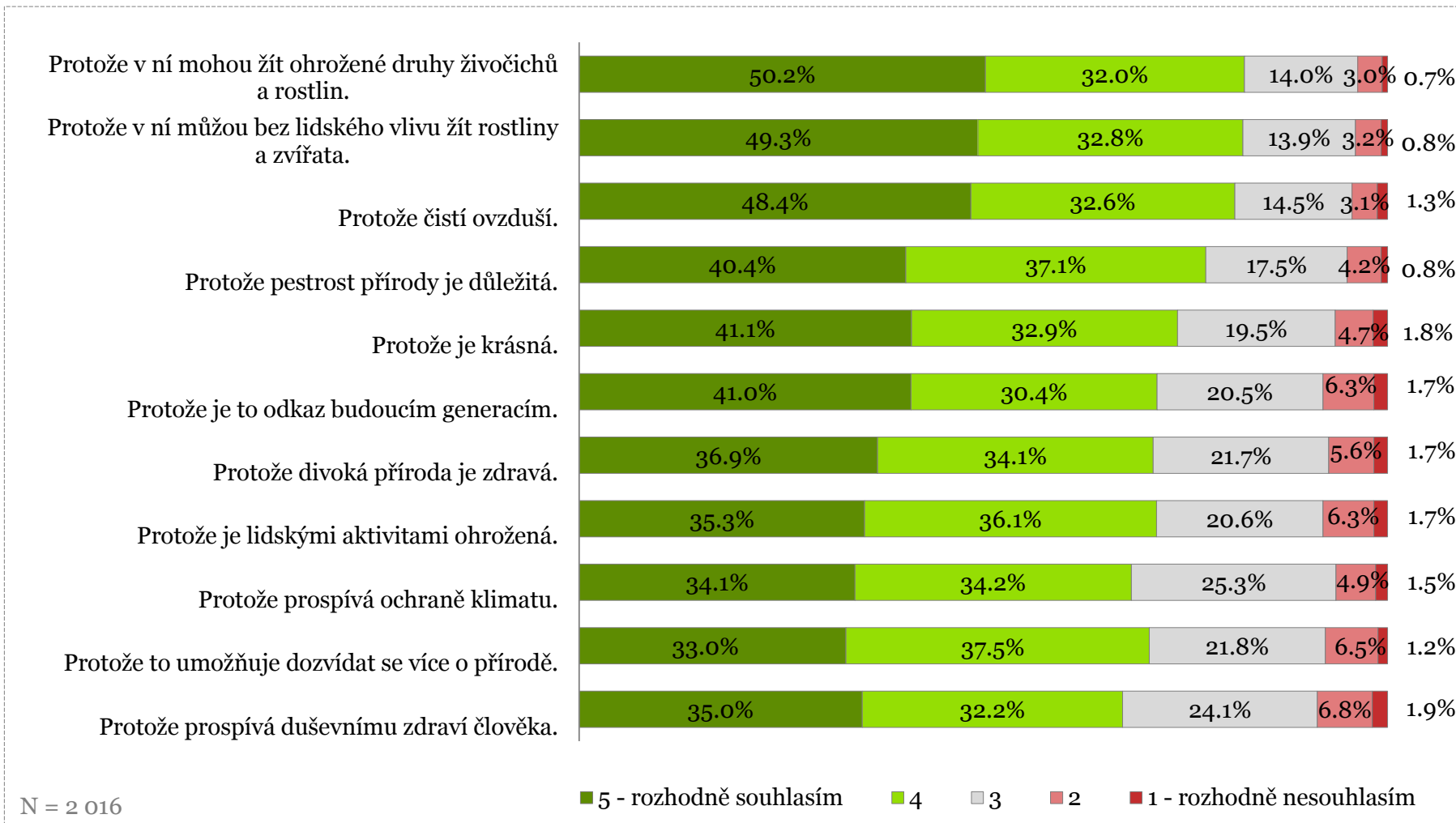
Souhlasili byste nebo nesouhlasili s tím, aby se v České republice rozšiřovala území s divočinou?

Kolik volnosti by Češi ponechali divoké přírodě?

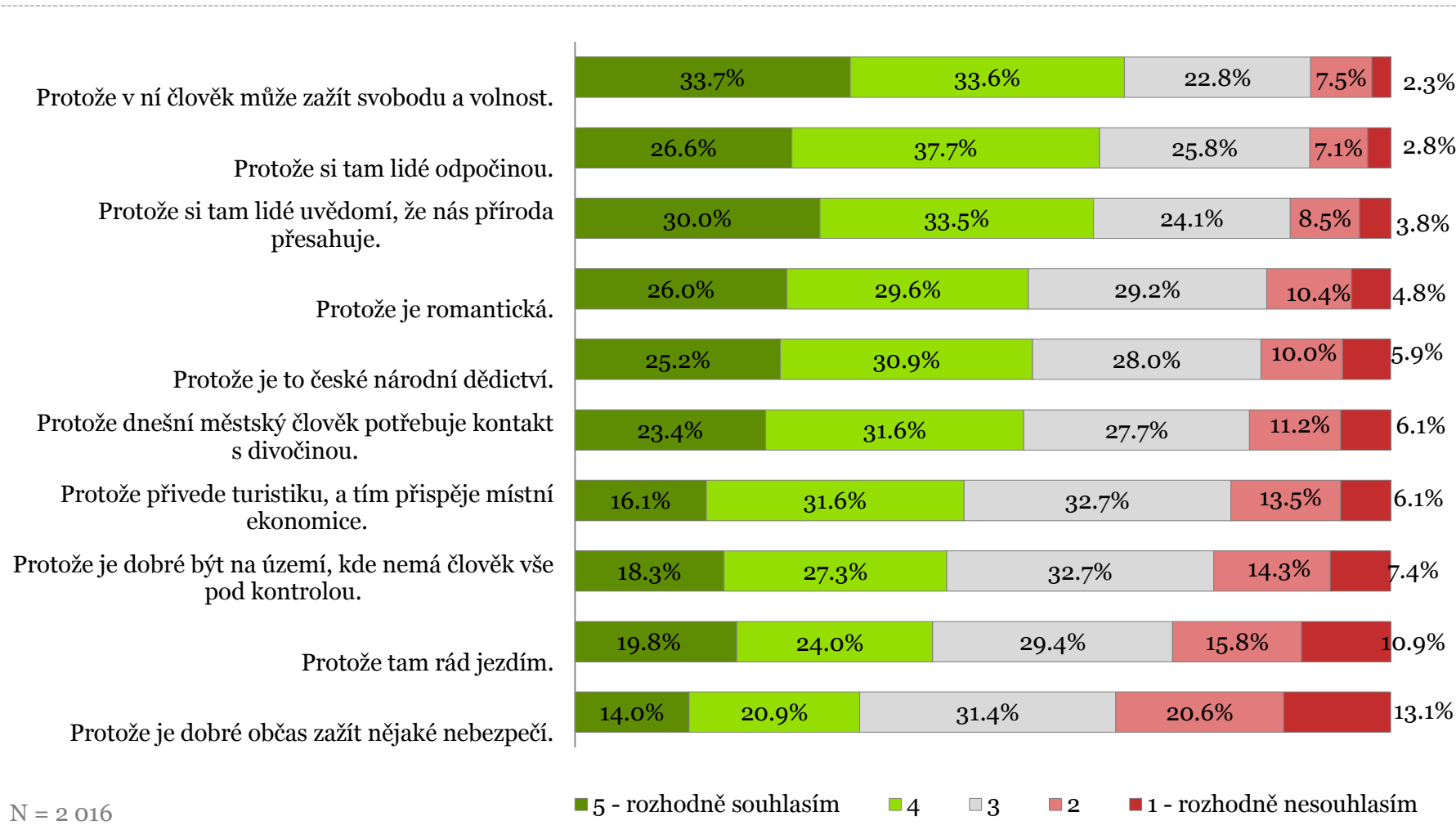
Do jaké míry podle Vás platí nebo neplatí následující tvrzení? (seřazeno podle průměru)

Co považuje česká veřejnost za důvody, proč rozšiřovat území s divokou přírodou v České republice? #1

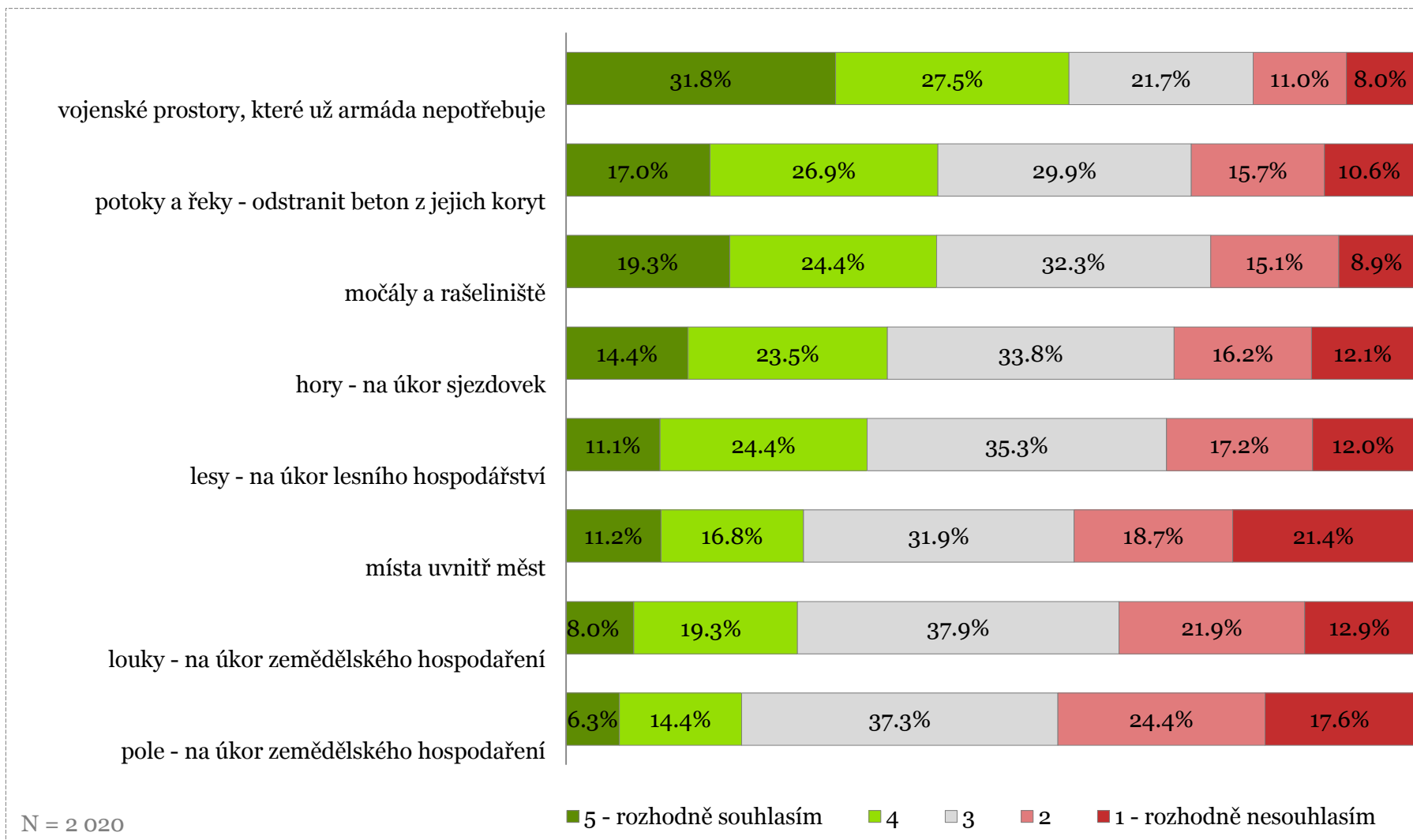
Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími důvody, proč by mělo být více divoké přírody v České republice? (seřazeno podle průměru)

Co považuje česká veřejnost za důvody, proč rozšiřovat území s divokou přírodou v České republice? #2

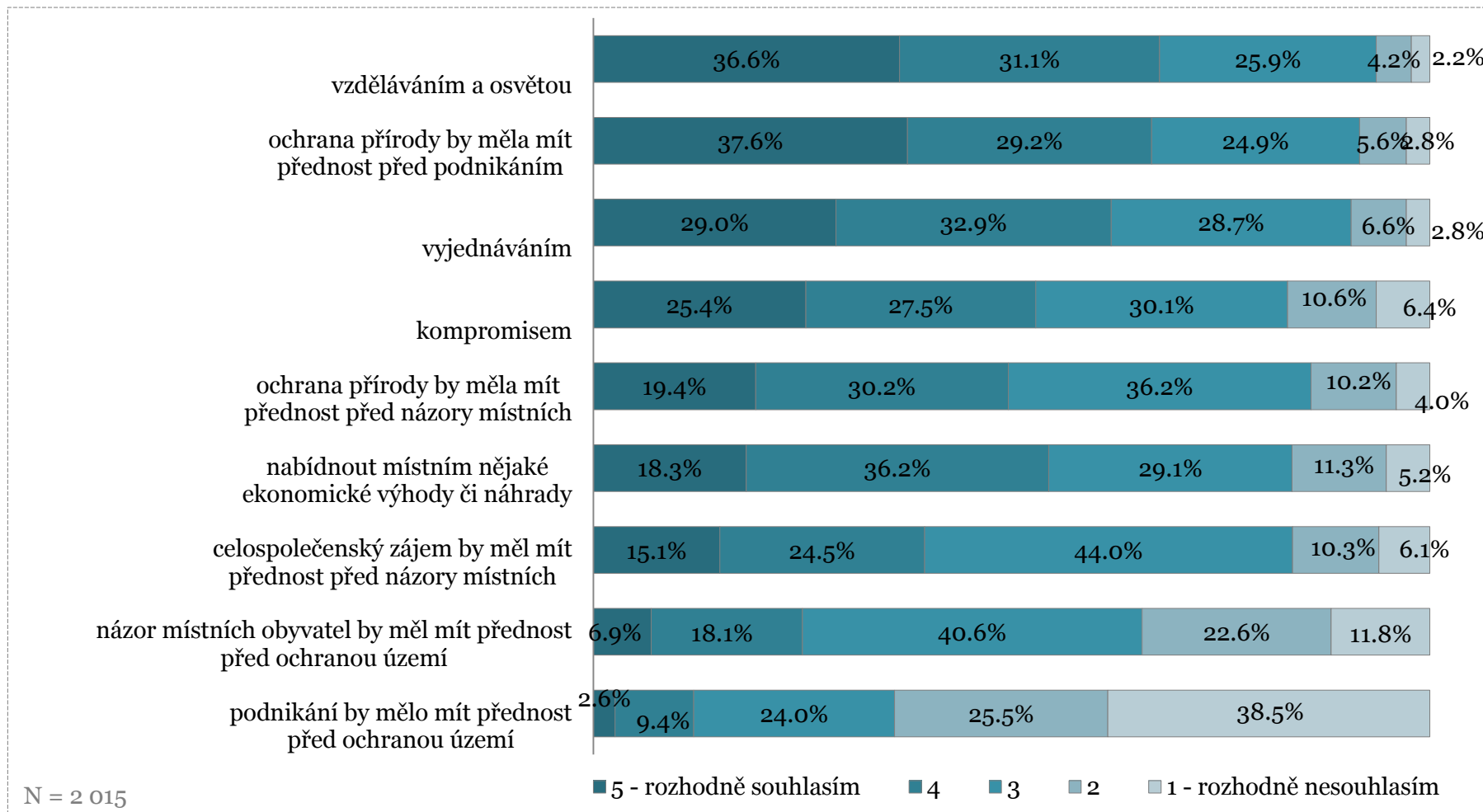
Souhlasíte či nesouhlasíte s následujícími důvody, proč by mělo být více divoké přírody v České republice? (seřazeno podle průměru)

Kde by česká veřejnost ponechala divoké přírodě prostor pro rozšiřování?

Měli bychom ponechat divoké přírodě prostor pro rozšiřování na těchto místech? (seřazeno podle průměru)

Proti vyhlášení chráněného území někdy vystupují místní obyvatelé a podnikatelé. Jak by se to podle české veřejnosti mělo řešit?

Proti vyhlášení chráněného území někdy vystupují místní obyvatelé a podnikatelé. Jak by se to podle vás mělo řešit? (seřazeno podle průměru)

Kontakt

PhDr. Jan Krajhanzl, Ph.D.

sociální psycholog, zabývá se ekopsychologií a environmentální komunikací

Katedra environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, Joštova 10, 602 00 Brno

jan.krajhanzl@gmail.com

Poděkování

Výzkum byl realizován v rámci projektu č. EHP-CZ02-OV-1-006-2014 s názvem “Zvyšováním povědomí veřejnosti k lepší ochraně biodiverzity v ČR”, který je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů 2009-2014.

Velmi děkujeme také absolventkám a studentkám Environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity Michaele Kašperové, Lucii Patoprsté, Nikole Fouskové a Johaně Drlíkové za poskytnutí fotografií pro ilustraci této výzkumné zprávy.